

Conceptul social-politic și național al lui Nicolae Ghepețchi

CZU: 929:[32+271-72](498)

Ion EREMIA

 0000-0002-2007-9233

Examinată prin prisma cuvântărilor din Duma a III-a și a IV-a de Stat a Imperiului Rus, personalitatea preotului Nicolae Ghepețchi apare ca o figură proeminentă a timpului său, datorită cărui fapt a beneficiat de aprecieri înalte atât din partea contemporanilor săi, cât și a cercetătorilor ulteriori, care, într-o măsură mai mare sau mai mică, i-au studiat activitatea. Ghepețchi a pledat pentru prosperarea economică a Basarabiei. Un loc important în activitatea lui l-a ocupat școala primară și el s-a pronunțat pentru susținerea financiară a acesteia din partea statului. Sprijinul financiar din partea statului trebuia acordat nu numai comunităților urbane și zemstvei, ci și comunităților rurale. Ghepețchi a susținut categoric menținerea în continuare a școlilor parohiale, insistând ca acestea să nu fie scoase de sub autoritatea bisericii și trecute sub autoritatea Ministerului Învățământului Public. El a fost un apărător fidel al clerului ortodox și îi critica dur pe cei care atacau biserica oficială. Ghepețchi aprecia rolul prioritar al bisericii ortodoxe în „adunarea pământului rusec” și menținerea „intereselor naționale rusești”, împărtășind opinia conform căreia criteriul religios coincide, în cea mai mare parte, cu cel național-ortodox care ar fi sinonim cu rus, cel catolic fiind sinonim cu polonez, iar adeptul iudaismului este sinonim cu evreu. Odată cu pierderea credinței, considera Ghepețchi, omul ortodox pierde și naționalitatea rusă. Dar aceasta nici pe departe nu însemna că el se identifica pe sine cu rușii, adresându-se către aceștia cu fraza „voi, oameni ruși”. Mai mult chiar, Ghepețchi îi considera de alt neam (инородцы) pe rușii din Basarabia, comparativ cu populația indigenă moldovenească. El a fost împotriva sporirii privilegiilor pentru celelalte confesiuni religioase din imperiu, văzând în aceasta diminuarea pozițiilor bisericii ortodoxe în societate. N. Ghepețchi s-a pronunțat pentru studierea și cunoașterea „limbii moldovenești”, pentru studierea ei și a disciplinelor predate în școala primară în „limba moldovenească” pe parcursul a doi ani de zile, dar pleda și pentru studierea limbii ruse, pentru – argumenta dânsul – a nu închide elevilor calea de a-și continua studiile la instituțiile de învățământ superior

din Imperiul Rus. Mai mult chiar, N. Ghepețchi considera că, dacă moldovenii se roagă lui Dumnezeu în limba lor maternă, aceasta nu prezintă niciun pericol pentru existența Statului Rus. El s-a pronunțat și în problema mănăstirilor închinată, adică a acelor mănăstiri care depindeau de mănăstirea Sfântul Spiridon din Iași, solicitând ca veniturile acestora să rămână în Basarabia. El critică vehement autoritățile imperiale pentru faptul că acordă puțină atenție Basarabiei, dar și pentru faptul că aceasta nu primește resursele financiare care, de fapt, aparțin ei, resurse ce sunt date unor regiuni și pentru interese ce nu corespund obiectivelor pentru care sunt destinate. Ghepețchi nega cu vehemență existența ideilor separatismului în Basarabia. Cel mai probabil, motivul era ca să preîntâmpine o nouă „eliberare” a Basarabiei, adică represaliile din partea autorităților imperiale, așa cum s-a întâmplat, spre exemplu, în Georgia. Locuitorii Basarabiei, considera dânsul, sunt fideli Imperiului Rus. Dar, în urma evenimentelor revoluționare din Imperiul Rus din anul 1917, N. Ghepețchi a acceptat ideea autonomiei pentru regiunea Basarabia.